

VON § 4:10

Dnr. VON 2026/0047

Yttrande gällande revisionsrapporten avseende uppföljande granskning av det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrott

Vård- och omsorgsnämndens beslut

- 1.Som yttrande till kommunrevisorerna avseende uppföljande granskning av det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrott överlämna socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2026-04-02.

Sammanfattning

Kommunrevisorerna har genomfört en uppföljning av granskning genomförd hösten 2024. Granskningen gällde det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrott. Syftet med uppföljningen har varit att bedöma om tillräckliga åtgärder har vidtagits utifrån tidigare rekommendationer och åtgärdsförslag kopplat till den tidigare granskningen. Vård- och omsorgsnämnden ska yttra sig över de åtgärder som rekommenderas av revisorerna.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande 2026-04-02

Förslag till beslut

Monica Kjellman (L) yrkar bifall till socialförvaltningens beslutsförslag enligt följande;

- 1.Som yttrande till kommunrevisorerna avseende uppföljande granskning av det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrott överlämna socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2026-04-02.

Propositionsordning

Ordföranden frågar om Vård- och omsorgsnämnden beslutar enligt Monica Kjellmans (L) yrkande och finner att så är fallet.

Expedieras

Kommunrevisorerna
Akt

Justerandes signaturer

Utdragsbestyrkande

Tjänsteutlåtande

Till: Vård- och omsorgsnämnden

Katja Heljasvaara

Datum: 2026-04-02

Diarienummer: VON 2026/0047

Yttrande gällande revisionsrapporten avseende uppföljande granskning av det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrott

Sammanfattning

Kommunrevisorer har genomfört en uppföljning av granskning genomförd hösten 2024. Granskningen gällde det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrott. Syftet med uppföljningen har varit att bedöma om tillräckliga åtgärder har vidtagits utifrån tidigare rekommendationer och åtgärdsförslag kopplat till den tidigare granskningen. Vård- och omsorgsnämnden ska yttra sig över det åtgärder som rekommenderas av revisorerna.

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden beslutar

1. Som yttrande till kommunrevisorerna avseende uppföljande granskning av det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrott överlämna socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2026-04-02.

Ärendet

Kommunrevisorer genomförde en granskning av kommunens brottsförebyggande arbete och arbete mot välfärdsbrott i december 2024. Under 2026 har kommunrevisorer genomfört en uppföljande granskning av hur det brottsförebyggande arbetet och arbetet med välfärdsbrott har framskridit utifrån de rekommendationer och åtgärdsförslag som revisorerna tog fram. Enligt rekommendationer skulle kommunen säkerställa att:

- Nämndspecifika riskanalyser kopplat till välfärdsbrottslighet ska tas fram årligen.
- Nämnden får tillräcklig uppföljning av arbetet med att förebygga och förhindra välfärdsbrottslighet

- Undersöka om och hur kontrollerna av befintliga utförare av kommunal verksamhet kan stärkas ytterligare med till exempel rutiner eller stödmaterial för att genomföra kontroller.

Kommunrevisorers bedömning, baserat på den uppföljande granskningen, är att Vård- och omsorgsnämnden inte helt har vidtagit de åtgärder som rekommenderades vid den första granskningen. Nämnden ska därmed fortsätta det pågående arbetet i syfte att säkerställa att samtliga rekommendationer åtgärdas.

Revisorerna rekommenderar även att nämnden beaktar ändringen i 6 kap. 6 § kommunallagen, som tydliggör nämndens ansvar att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt fullmäktiges mål och riktlinjer, gällande lagstiftning samt med tillräcklig intern kontroll, även när verksamhet överlåts till annan enligt 10 kap. 1 §.

Förvaltningens slutsatser

Vård- och omsorgsnämnden gav den 10 december 2024 socialförvaltningen i uppdrag att ta fram rutin för att motverka välfärdsbrottslighet. Uppdraget utökades den 18 februari 2025 när socialförvaltningen fick i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrott skulle bedrivas. I uppdraget ingick att handlingsplanen ska utgå från den kommunövergripande handlingsplanen.

Förvaltningen har arbetat fram ett förslag på nämndspecifik handlingsplan för arbetet mot välfärdsbrott med tillhörande mall för riskbedömning. Förvaltningen har avvaktat ett beslut om den kommunövergripande handlingsplanen för att säkerställa att nämndens handlingsplan utgår från den. Förvaltningen avser att implementera arbetet med riskbedömningar kopplat till välfärdsbrottslighet i sitt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete som en årlig aktivitet och använda sig av det stödmaterial som kommunen har tagit fram centralt. Återkoppling till nämnden sker i samband med nämndens delårs- och helårsberättelse.

Bilagor

1. Utkast Vård- och omsorgsnämndens handlingsplan mot välfärdsbrott, daterad 2026-04-01
2. Mall för riskbedömning daterad 2026-04-01
3. Uppföljande granskning av det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrott, februari 2026.

Mona Bakhshi Poor
Socialdirektör

Josefin Bandh
Avdelningschef förvaltningsstöd

Skickas till
Kommunrevisorerna

Verification

Document ID 09222115557575450655

Document

~ VON 2026_0047-02 Yttrande gällande
revisionsrapporten avseende uppföljande granskning av
det b

Main document

3 pages

Initiated on 2026-04-15 11:51:03 CEST (+0200) by

Katarina Jupén Morell (KJM)

Finalised on 2026-04-15 15:17:44 CEST (+0200)

Initiator

Katarina Jupén Morell (KJM)

Österåkers kommun

Company reg. no. 212000-2890

katarina.jupenmorell@osteraker.se

Signatories

Mona Bakhshi Poor (MBP)

mona.bakhshipoor@osteraker.se

Signed 2026-04-15 15:17:44 CEST (+0200)

Josefin Bandh (JB)

josefin.bandh@osteraker.se

Signed 2026-04-15 12:47:04 CEST (+0200)

This verification was issued by Scrive. For more information/evidence about this document see the concealed attachments. Use a PDF-reader such as Adobe Reader that can show concealed attachments to view the attachments. Please observe that if the document is printed, the integrity of such printed copy cannot be verified as per the below and that a basic print-out lacks the contents of the concealed attachments. The digital signature (electronic seal) ensures that the integrity of this document, including the concealed attachments, can be proven mathematically and independently of Scrive. For your convenience Scrive also provides a service that enables you to automatically verify the document's integrity at: <https://scrive.com/verify>

Datum: 2026-04-01
Version: 1.1

Vård- och omsorgsnämndens handlingsplan för brottsförebyggande arbete och arbete mot välfärdsbrottslighet

Infoga en bild genom att välja **Bild på startsida**
på fliken **Österåkers kommun**

Innehåll

1. Inledning och syfte	3
2. Bakgrund	3
3. Kunskapshöjning.....	3
4. Lägesbild och samverkan.....	4
5. Upptäcka och förebygga.....	4
5.1 Kartläggning av risker och sårbarheter.....	4
5.2 Utveckling av kontrollfunktioner	5
5.2.1 Upphandling av tjänster.....	5
5.2.2 Uppföljning och insyn	6
5.2.3 Rekrytering	6
5.2.4 Utbetalningar	7
6. Styrning och uppföljning	7
7. Ansvarsfördelning	8
7.1 Arbetsformer och ansvar.....	8
8. Kommunikation och transparens	8
9. Uppföljning och rapportering.....	8

1. Inledning och syfte

Socialförvaltningen har fått i uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden i Österåkers kommun att ta fram en handlingsplan för hur det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrottlighet ska bedrivas.

I handlingsplanen ska det framkomma hur riskbedömningar och eventuella åtgärder ska genomföras samt hur uppföljning ska återrapporteras till nämnden. Vård- och omsorgsnämndens handlingsplan ska utgå ifrån den kommungemensamma handlingsplanen mot välfärdsbrottlighet. Österåkers kommun använder Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) definition: Välfärdsbrottlighet är när en aktör – ett företag, en förening eller en privatperson – otillbörligen utnyttjar kommunernas och regionernas välfärdssystem för egen vinning.

2. Bakgrund

Den 1 juli 2023 trädde lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ikraft. Lagen syftar till att säkerställa att kommunerna bedriver ett systematiskt, kunskapsbaserat och effektivt brottsförebyggande arbete. Kommunens ansvar, enligt lagen, är att ta fram en lägesbild över brottsligheten i det geografiska området med tillhörande åtgärdsplan. Kommunen ansvarar även för att samordna det brottsförebyggande arbetet lokalt.

Kommunrevisorerna genomförde en granskning av kommunens brottsförebyggande arbete och arbete mot välfärdsbrott 2024. Framtagande av en handlingsplan för det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrottlighet, vilar på revisorernas rekommendation att årligen ta fram nämndspecifika riskanalyser kopplat till den kommunövergripande handlingsplanen. Nedan följer Vård- och omsorgsnämndens handlingsplan för brottsförebyggande arbete och arbete mot välfärdsbrottlighet.

3. Kunskapshöjning

För att förebygga och upptäcka välfärdsbrottlighet ska alla medarbetare ha nödvändig kunskap och kännedom om gällande regelverk, rutiner och stöd.

- Alla medarbetare inom socialförvaltningen ska ha genomfört en obligatorisk utbildning om välfärdsbrottlighet.
- Alla medarbetare ska ha kunskap om mutor, jäv, otillåten påverkan och oegentligheter samt följa Policy för Österåkers kommun avseende mutor och jäv (Dnr: KS 2013/263-020).

- Alla medarbetare ska känna till var rutiner och stödmaterial för att upptäcka välfärdsbrottslighet finns.

4. Lägesbild och samverkan

Den kommunövergripande handlingsplanen för välfärdsbrottslighet utgår från Österåkers fördjupade lägesbild (2024) som visar att kommunen har en generellt låg nivå av anmälda brott. Varje förvaltning ska utifrån den kommunövergripande handlingsplanen vidta åtgärder för att förebygga välfärdsbrott. För att säkerställa en effektiv samverkan i frågor som rör välfärdsbrottslighet ska socialförvaltningen:

- utveckla och tillämpa tydliga rutiner för uppgiftslämnande och polisanmälan, där det framgår att polisanmälan ska göras vid misstanke om eller upptäckt av välfärdsbrott,
- ha fastställda rutiner för när och hur Säkerhetsavdelningen ska informeras vid misstanke om eller upptäckt av välfärdsbrott,
- säkerställa att bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen följs i samtliga delar av arbetet,
- bidra med relevant information i arbetet med kartläggningar och framtagande av gemensamma lägesbilder inom ramen för kommunens brottsförebyggande ansvar, samt
- vara representerad i kommunens arbetsgrupp för Effektiv Samordning för Trygghet (EST).

5. Upptäcka och förebygga

5.1 Kartläggning av risker och sårbarheter

Socialförvaltningen ska genomföra årliga riskbedömningar för att identifiera verksamhetsområden där välfärdsbrottslighet kan förekomma. Riskbedömning ska integreras i nämndens internkontrollplan. Mycket av det arbete som förebygger och motverkar välfärdsbrottslighet sker redan idag. Det sker inom ramen för intern kontroll, avtalsuppföljning, kvalitetskontroll och annat brottsförebyggande arbete.

För att kunna identifiera risker för välfärdsbrottslighet ska nämndens verksamheter årligen genomföra riskbedömning på ett strukturerat och systematiskt sätt, som en del av ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete.

Följande riskområden har identifierats inom socialförvaltningen:

- Upphandling av tjänster
- Rekrytering av uppdragstagare eller personal
- Utbetalning av ersättningar, bidrag och fakturor
- Otillåten påverkan

För att bedöma risker och konsekvenser av risker inom ovan områden används nedan standardiserad riskbedömningsmall. Utifrån utfallet av risk- och konsekvensanalysen kartläggs var de största riskerna inom förvaltningens arbetsområden finns och prioriteringar av granskningar och åtgärder kan göras.

Vad blir konsekvensen om risken inträffar?

The diagram shows a risk assessment matrix with a vertical arrow on the left pointing upwards and a horizontal arrow at the bottom pointing to the right. The vertical axis represents the severity of the risk, and the horizontal axis represents the probability of the risk occurring.

Allvarlig	R2	R3	R4	R4
Stor	R2	R2	R3	R4
Medel	R1	R2	R2	R3
Liten	R1	R1	R2	R2
	Nästan omöjligt	Möjligt	Troligt	Nästan säkert

Hur sannolikt är det att risken inträffar?

Riskbedömnings instrumentet används tillsammans med *Riskbedömningsmall för välfärdsbrottslighet* för riskområden där ovan riskområden med underrubriker är samordnade i ett stöddokument för enheterna.

5.2 Utveckling av kontrollfunktioner

Utifrån identifierade riskområden ska kontrollfunktioner utvecklas för att möjliggöra upptäckt av välfärdsbrottslighet.

5.2.1 Upphandling av tjänster

I samband med att socialförvaltningen eller nämnden avser att ingå avtal med en leverantör ska rutiner för upphandlingsförfarande följas.

Bakgrundskontrollen som ingår i upphandlingsförfarandet ska bland annat gälla företagets ekonomi och styrelsemedlemmars förekomst i brottsregister.

5.2.2 Uppföljning och insyn

Socialförvaltningen tar årligen fram en plan för uppföljning och insyn som en del i verksamhetsplanen för respektive nämnd. Planen för uppföljning och insyn ligger till grund för avtalsuppföljningar. Nämnden väljer varje år fokusområden för uppföljningen.

5.2.3 Rekrytering

Vid rekrytering av uppdragstagare till socialförvaltningens verksamheter följs Riktlinjer för utredning och rekrytering av uppdragstagare, vilka bland annat beskriver bakgrundskontroller och förfarande. Vid rekrytering av personal till socialförvaltningen följs kommunövergripande rutiner för rekrytering och avdelningarnas specifika introduktionsplaner.

Följande riskfaktorer för välfärdsbrottslighet uppmärksammas:

- Tidigare brottslighet
- Personliga relationer
- Otillåten påverkan
- Otillräcklig bakgrundskontroll
- Otillräcklig introduktion i rutiner och ansvar
- Bisyssla

5.2.4 Utbetalningar

För att minimera risken för välfärdsbrottslighet i samband med utbetalningar har socialförvaltningen vedertagna rutiner, riktlinjer och arbetsprocesser inom följande områden:

- Hantering av leverantörsfakturor
- Utbetalning av ekonomiskt bistånd
- Föreningsbidrag
- Utbetalning av arvoden för uppdragstagare

6. Styrning och uppföljning

Nämnden ska säkerställa att det finns rutiner för att hantera upptäckt av välfärdsbrott. Det ska vara tydligt vad som ska rapporteras, vem som ansvarar för åtgärder och hur återrapportering till nämnden sker.

Om nämndens verksamheter identifierar risk för välfärdsbrott inom de fyra identifierade områdena men saknar rutin för att minimera den identifierade risken behöver rutin tas fram för att minimera risken för välfärdsbrott.

Förvaltningen ansvarar även för att följa upp och rapportera sitt arbete kring välfärdsbrottslighet till strategigrupp.

7. Ansvarsfördelning

7.1 Arbetsformer och ansvar

Upptäcka välfärdsbrott	Alla anställda på socialförvaltning
Rapportera	Medarbetare
Bedöma behov av direkta åtgärder efter riskbedömning	Avdelningschef/enhetschef
Beställa utredning	Avdelningschef
Utredning	Säkerhetsavdelning eller sakkunniga på uppdrag
Samverkan med säkerhetsavdelning	Avdelningschef/enhetschef
Anmälan till myndigheter beroende på brottet Polis, FK, IVO, IMY	Avdelningschef
Information till nämnden	Avdelningschef
Information till KLG	Socialdirektör

8. Kommunikation och transparens

Socialförvaltningen ska utveckla en kommunikationsplan för att informera medborgare om risker för bedrägerier och konsekvenser av välfärdsbrottslighet.

9. Uppföljning och rapportering

Planera för regelbunden uppdatering av lägesbild och åtgärdsplan minst vartannat år enligt Lag (2023:196). Socialförvaltningens handlingsplan för välfärdsbrottslighet ska följas upp varje år och uppdateras vid behov.

Riskbedömningsmall för att bedöma risk för välfärdsbrottslighet

Nedan mall används för att identifiera risker för välfärdsbrottslighet inom socialförvaltningens verksamhetsområden. Utifrån ett standardiserat riskbedömningsinstrument kan risker för välfärdsbrottslighetens allvarlighetsgrad bedömas och en prioriteringsordning tas fram.

Prioritering av risk

Risker som bedöms inom R4 (röd) dvs. har en hög risk att inträffa och medför en allvarlig konsekvens ska åtgärdas direkt.

Risker inom R2-R3 (gul och orange) ska hanteras och åtgärdas inom rimlig tid.

Risker inom R1 (grön) bör uppmärksammas.

Standardiserat riskbedömningsinstrument

Allvarlig	R2	R3	R4	R4
Stor	R2	R2	R3	R4
Medel	R1	R2	R2	R3
Liten	R1	R1	R2	R2
	Nästan omöjligt	Möjligt	Troligt	Nästan säkert

Hur sannolikt är det att risken inträffar?

Riskbedömningsmall för välfärdsbrottslighet

ⁱⁱⁱ Område	Riskkategori	Risk	Riskbedömning R1-R4	Finns rutiner för att minimera risken? ja/nej	Vid nej ange åtgärd
Upphandling av tjänster	Otillräcklig kontroll och uppföljning av leverantörer	Rutiner vid inköp och upphandling följs inte.			
	Intressekonflikter och korruption	Beslut har påverkats av relationer eller incitament.			
Rekrytering av uppdragstagare/personal	Otillräcklig kontroll av uppdragstagare eller personal	Tidigare brottslighet eller bristande kompetens upptäcks inte.			
	Intressekonflikter	Rekrytering påverkas av personliga relationer			
Utbetalning av ersättningar, bidrag och fakturor	Felaktiga eller manipulerade underlag	Falsa uppgifter i ansökningar och andra underlag upptäcks inte.			
	Bristande kontroll av fakturor och utbetalningar	Felaktig utbetalning sker.			
	Identitetsrelaterade brott	Falsa/stulna identiteter Ombud utan fullmakt			
	Otillräcklig samverkan mellan myndigheter	Systematiskt fusk upptäcks inte			
Otillåten påverkan	Påverkan från klienter, anhöriga eller externa aktörer	Personal fattar beslut som inte är objektiva eller rättssäkra.			

i
ii